

انتخاب درست چه تاثیری در زندگی ما دارد؛ چرا انتخاب‌های ما مهم است؟

آیا معیاری برای شناخت انتخاب درست در زندگی وجود دارد؟

انتخاب درست در زندگی و آثار آن از جمله مواردی است که از شروع تا پایان عمر دنیایی و در قیامت و آخرت با آن مواجه هستیم. اما چه چیزی تعیین می‌کند که انتخاب‌های ما درست است؟ چگونه می‌توانیم از درستی انتخاب‌هایی با سطوح اهمیت متفاوت از گزینش یک لباس یا رنگ آن، فرش، خانه یا اتومبیل تا انتخاب‌هایی بزرگتر و مهمتر مانند انتخاب همسر و شغل مطمئن شویم؟ سؤال مهم دربارهٔ انتخاب درست برای سنجش امور مختلف این است که از کجا بدانیم بهترین انتخاب و انتخاب چیست؟ آیا معیار خاصی

برای انتخاب‌های انسان وجود دارد؟

انتخاب‌های ما اثر مستقیمی بر تعیین جایگاه‌مان در قیامت و آخرت دارند، از سویی وسیلهٔ سنجش و تعیین جایگاه ما در آنجا میزان است؛ با توجه به این دو نکته حتماً باید ارتباطی بین میزان و انتخاب درست وجود داشته باشد، اما چقدر این ارتباط را می‌شناسیم؟

در باب اهمیت انتخاب درست باید بدانیم که عالم خلقت عالمی ریاضی است که همه چیز در آن قاعده و قانون خاصی دارد و به اصطلاح هر عملی دارای عکس‌العملی متناسب با خود است؛ بر این اساس همهٔ انتخاب‌های ما پیامدهایی دارند که گاهی این نتایج و آثار فقط محدود به دنیاست، ولی در بسیاری از موارد ما باید به اثرات و نتایج آخرتی و ابدی انتخاب‌های خود توجه داشته باشیم؛ چون ما موجوداتی بی‌نهایت با عمری جاودانه هستیم.

از دیدگاه انسان‌شناسی و با توجه به ضرورت خودشناسی هم می‌توان به مسئلهٔ ارتباط میزان و انتخاب پرداخت و چرایی و چگونگی این ارتباط را درک کرد. ما تا خود و قیمت حقیقی‌مان را نشناسیم نمی‌توانیم در بزرگه‌ها تشخیص دهیم که چه کار، رابطه، فکر و عملی درست یا غلط است. عدم شناخت حتماً منجر به انتخاب‌های غلط خواهد شد و کسی که نمی‌تواند درست انتخاب کند نباید انتظار داشته باشد میزانش پر شود؛ چون میزان فقط با اعمال حق سنگین می‌شود که آن‌هم نتیجهٔ انتخاب درست است.

مواد اولیه برای تغذیه میزانی پر و سنگین باید از دنیا تأمین شود. انتخاب‌ها نقش بسیار مهم و البته دوگانه‌ای در این مورد دارند؛ یعنی هم می‌توانند منجر به سنگین شدن میزان شوند و هم عامل خروج از مدار حق و در نتیجه سبک و خالی شدن میزان باشند.

در این درس به دنبال این هستیم که بدانیم معیارهای مؤثر بر انتخاب‌های متناسب با میزان و بهترین منابع برای شناخت شاخص چنین انتخاب‌هایی چه مواردی هستند؟ همچنین می‌خواهیم بدانیم آیا امکان تشخیص این نوع انتخاب‌ها برای همه انسان‌ها فراهم است؟

معیارهای اثرگذار بر انتخاب درست و متناسب با میزان

برای درک اهمیت انتخاب کفایت به نقش آن در رفتار، گفتار، ارتباط و عملکردهای خود دقت کنیم؛ معمولاً مبنای همه این موارد انتخابی است که در گام اول داریم.

با توجه به اهمیت مسئله انتخاب و ارتباط آن با مهم‌ترین و اصلی‌ترین وسیله سنجش ما در روز قیامت، یعنی میزان، لازم است بدانیم در انتخاب‌های خود به چه معیارهایی توجه کنیم تا بتوانیم به میزانی سنگین و پر برسیم.

معیارهای زیادی بر انتخاب‌های ما اثر می‌گذارند؛ یکی از این موارد نوع کمالاتی است که برای کسب آن‌ها تلاش می‌کنیم. ما انسان‌ها دارای پنج بُعد وجودی هستیم که در همه این ابعاد به دنبال کمال مطلق می‌گردیم؛ مثلاً در بخش جمادی بهترین و بیشترین ثروت‌ها را می‌طلبیم، در بخش گیاهی به دنبال زیباترین و متناسب‌ترین ویژگی‌های بدنی هستیم و در بخش‌های دیگر هم این‌گونه است؛ سؤال مهمی که باید از خود پرسیم این است که آیا انتخاب کمال مطلق و تلاش برای رسیدن به آن در بخش‌های پایینی لزوماً منجر به رشد در اصلی‌ترین بخش وجودمان یعنی بعد فوق عقلی و انسانی می‌شود؟

رشد و کمال بخش انسانی و عبد بودن اصلی‌ترین هدف ترسیم شده برای خلقت ماست. تمامی کمالات پایینی فقط وسیله و ابزاری برای رسیدن به این هدف هستند. هرچه کیفیت کمالات انسانی دریافتی و

عبودیت ما بالاتر باشد میزانان هم سنگین‌تر خواهد بود، چون سنگین‌ترین میزان در اختیار کسانی است که به اوج مقام انسانیت و عبودیت رسیده‌اند؛ پس یکی از معیارهایی که در انتخاب‌های گوناگون باید مورد توجه قرار بگیرد نقش و اثر آن انتخاب بر رشد و کمال بخش انسانی است. ما باید به سمت انتخاب‌هایی برویم که در نهایت بخش انسانی ما را رشد داده و به این وسیله منجر به سنگین شدن میزانان می‌شوند.

در ابتدا اشاره کردیم با انتخاب و آثارش تا قیامت و بعد از آن سروکار خواهیم داشت. بسیاری از انتخاب‌ها به آرزوهای ما مرتبط هستند، آرزوهایی که در ابعاد جمادی، گیاهی، حیوانی، عقلانی و فوق عقلانی داریم. آرزوها به قدری مهم هستند که حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) از آن‌ها با عنوان رفیق و مونس یاد می‌کنند.^۱ با در نظر گرفتن چنین نقشی برای آرزوها مهم است چه مونس و رفیقی برای خود انتخاب می‌کنیم؛ اگر بهای آرزوهای خود را شناسیم در انتخاب آن‌ها دچار خسارت و ضرر خواهیم شد. نتیجهٔ چنین نادرست آرزوها چیزی جز اندوه و رسیدن به بن‌بست نخواهد بود.

انتخاب و چنین آرزوها نباید مزاحم و مانع شادی و آرامش ما در دنیا و همچنین تولد سالم به آخرت شوند. بحث چنین و مهندسی آرزوها اثر مستقیمی بر میزان و انتخاب دارد؛ هم توجه به میزان باعث می‌شود نوع انتخاب و چنین آرزوهای ما متفاوت باشد و هم آرزوهای انتخابی بر وزن میزانان اثر می‌گذارند. انتخاب بسیاری از آرزوها، چه خوب و چه بد، تا پایان عمر و حتی بعد از آن تا قیامت اثرگذار هستند؛ بنابراین بهتر است در چنین آرزوهای خود نهایت دقت را داشته باشیم و به فرمودهٔ امام سجاد (علیه السلام) موافق‌ترین و مناسب‌ترین آرزوها را طلب کنیم.^۲

^۱ الْأَمَلُ رَفِيقٌ مُؤْنِسٌ؛ آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، ج ۱، ص ۵۶
^۲ أَسْأَلُكَ ... مِنَ الْأَمَالِ أَوْفَقَهَا؛ علامه مجلسی، بحار الأنوار، ج ۹۴، ص ۱۵۵